

Co všechno jste nevěděli o vších?

Zatímco o vši dětské se dá říci, že je sice nepříjemná, ale nikoliv smrtelně nebezpečná, o vši šatní to neplatí – přenáší totiž i skvrnitý tyfus! Samostatnou kapitolu pak představuje veš muňka, která je přenosná pohlavně.

7 mýtů o vši dětské

1) Veš dětská nežije jen ve vlasech, ale i jinde po těle. To je omyl. Veš dětská se vyskytuje pouze ve vlasech. Existuje však ještě veš šatní, která žije nejčastěji ve spodním prádle, nebo veš muňka, již najdete v pubickém ochlupení, ve vousech nebo obočí.

2) Veš žije jen na nemyté hlavě. Omyl. Vši může chytit každý „vlasatý“ člověk, bez ohledu na to, jak často se myje. [Teplá voda a klasický šampon](#) vši nehubí.

3) Nezáleží na tom, jaký přípravek proti vším koupíte. Není to pravda. Vši si už na některé odvšivovací šampony zvykly, takže ty jsou pak neúčinné. Poradte se raději v lékárně nebo na hygienické stanici.

4) V oblečení a nábytku se vši nedrží. Bohužel, není to tak. Vši v nich dokážou přežít až 24 hodin. Proto je nutné vyprat i oblečení a ložní prádlo a vydezinfikovat hřebeny.

5) Proti vším je nejlepší petrolej. Pozor, petrolej sice dřív platil za spolehlivého hubiče vší, dnes před ním ale lékaři důrazně varují. Jde o látku pro pokožku absolutně nevhodnou, citlivým lidem dokonce hrozí vážná alergická reakce.

6) Barveným vlasům se vši vyhýbají. Není to tak. Vším je úplně jedno, zda máte vlasy obarvené nebo jste třeba podstoupili trvalou.

7) Když máte ve vlasech vši, jde jen o estetický problém. Nikoli, jde o onemocnění zvané pedikulóza, které se kromě svědění a rozškrábaných ranek, do kterých lze zanést další infekci, může projevovat i zvětšenými mízními uzlinami.

Vši se vyskytují po celém světě a na člověku parazitují snad odjakživa. (Nejstarší hnida byla nalezena při archeologických

vykopávkách v severovýchodní Brazílii a byla stará 10 000 let.)
Zbavit se jich přitom není vůbec snadné.

Nejznámější je veš dětská

Veš dětská žije v lidských vlasech, kde saje krev 4–5krát denně. Samičky přitom žijí maximálně jeden měsíc a během této doby nakladou až 50 vajíček, který říkáme hnidy (nalepí je na vlasy).

Velice odpudivá veš muňka

Na jiných částech těla cizopasí veš muňka. Žije v ochlupení na intimních místech a v podpaží, někdy i ve vousech a obočí. Přenáší se zejména pohlavním stykem. Díky současné oblibě žen vyholovat si stydkou oblast a podpaží ale v euroamerické oblasti dochází ke snižování jejího výskytu.

„Nahé opice“ je nelákaly

Vědci z University of Florida nedávno zpracovali studii, v níž dali do souvislosti výskyt vši u lidí a potřebu člověk halit své tělo do oblečení. Nutnost oblékat se u člověka vznikla v období jeho migrace z Afriky směrem do chladnějších, severněji položených oblastí. Tomu se pak přizpůsobily i vši. Opustily kožichy zvířat a nový domov našly u lidí. Coby „nahá opice“ nebyl člověk atraktivním hostitelem. Když se ale začal zahalovat, to už bylo něco jiného.

Nejnebezpečnější veš

V záhybech lidského oblečení se pak (zhruba před 50 000 lety) začal objevovat i další druh vši, totiž veš šatní, který se v podstatě vyvinul ze vši dětské. Svou úlohu v tom opět sehrála potřeba člověka přiodívat se. S tím, jak se člověk začal zahalovat, vši se začaly přesouvat z vlasů do záhybů látek. Tento druh vši je ale pro člověka velice nebezpečný. Proč? Protože přenáší vážné nemoci, jako jsou zákopová horečka, návratná horečka nebo skvrnitý tyfus. Dalo by se říci, že tím i tento parazit mnohokrát zasáhl do lidských dějin. Za zhoršených hygienických podmínek například během válek totiž způsoboval epidemie, a tak výrazným způsobem ovlivňoval míru úmrtnosti. V dnešní době se pak tyto nemoci vyskytují většinou už jen v rozvojových zemích.

Skvrnitý tyfus šíří smrt

Co se týče v minulosti poměrně často se vyskytujícího skvrnitého tyfu, jedná se o velice závažné infekční onemocnění, jehož patogeny přenáší veš šatní svými výkaly. Patogeny bývají infekční až tři měsíce a mohou být buď vdechnuty, nebo se mohou dostat do kontaktu s otevřenou rankou (většinou svědivým a rozškrábaným místem po vším kousnutí) a tím pak i do krevního oběhu člověka.

Charakteristickými příznaky nemoci jsou pak horečka, zimnice, bolesti těla a především vyrážka, která se nejdříve tvoří na hrudníku a poté postupuje směrem ke končetinám. Neléčený skvrnitý tyfus končí kómatem a smrtí.

17 000 mrtvých vojáků

První věrohodný popis skvrnitého tyfu pochází z konce 15. století, kdy Španělé obléhali Granadu. V dochovaných dokumentech z té doby je uveden popis choroby provázené horečkami a rudými skvrnami na rukou, zádech a břiše. V pozdějších stadiích se, dle zápisů, objevovalo delirium, gangréna a zápach hnilobného masa. Během tohoto obléhání ztratili Španělé 3000 mužů v bojích s Maury, dalších 17 000 jich ale zemřelo na výše popsany tyfus.

Epidemie v terezínském ghettu

Tato nemoc byla velmi rozšířená i během 1. světové války. Zatímco na západní frontě pomohlo v boji s ní zřízení odvěšivovacích stanic, na východní frontě řádila jako zběsilá – vždyť v Rusku zabila více než 3 000 000 lidí! V minulosti zasáhl tyfus ale i naše území. Třeba na sklonku 2. světové války se objevil v koncentračním táboře Terezín (prvního nakaženého tehdy lékaři potvrdili 24. dubna 1945). V podmínkách, jež v táboře vládly, se nedalo šíření nákazy zabránit. Boj s epidemií byl pak velmi těžký a vyžádal si mnoho lidských životů.

Vakcínu vynalezl Moravák

Už během této války se vědci pokoušeli vynalézt proti nemoci vakcínu. Německý lékař Siegfried Adolf Handloser například koncem roku 1941 nařídil vojenským lékařům, aby na vězních tyfem záměrně nakažených prováděli experimenty s vakcínou vyrobenou ze slepičích žloutků. Účinnou látku proti skvrnitému tyfu nakonec v Polsku vyvinul biolog a imunolog původem z moravského Přerova Rudolf Weigl (1883–1957). Za svůj objev byl pak v roce 1948 navržen na Nobelovu cenu.

7.6.2018 PLANETA ZEMĚ

<https://epochalnisvet.cz/co-vsechno-jste-nevedeli-o-vsich/>